Invitation to The Dance
Humanistisch geestelijke verzorging buiten de muren

> *Ik zit op het randje van het podium, laag bij de grond. Bijna iedereen staat of loopt rond. Achter uit de zaal klinkt geroezemoes, de bar is open, mensen halen drankjes, vertellen elkaar wat het betekende vandaag hier te zijn.*
> *Voor me de lichttafel. Bezoekers van onze herdenking voor nabestaanden van suïcide scharen zich rond de tafel. Hier is het intens stil. Degenen die nog even stil willen staan bij hun overledene, die zij vandaag herdachten, zijn naar voren gelopen, om met het levensvuur dat brandt op de tafel een eigen lichtje te ontsteken. Ik kijk hoe bezoeker na bezoeker, hand na hand, lichtje na lichtje aansteekt.*
> *Het zit erop. 3 jaar trekken, sleuren, organiseren, doorzetten en de moed erin houden hebben geresulteerd in dit, hier. Nadat de laatste woorden geklonken hebben is er geen andere plek waar ik zou willen zijn. Hier, op het randje van het podium. Lager dan alle anderen, in mijn eentje, vlakbij, deel van en buitenstaander tegelijk. Ik kijk naar de mensen die herdenken. Niet alleen. Samen. Een intense ervaring. Drie jaar werk komen tot een conclusie. Dit telt.*

Het zichtbaar maken van praktijken waarin eigentijds humanisme het verschil maakt, dat was de uitnodiging die ik kreeg van HV en UvH toen het plan ontstond voor deze bundel. Een bijdrage vanuit mijn eigen praktijk in de vrijgevestigde geestelijke verzorging buiten de muren, in de samenleving.
Ik heb de uitnodiging opgevat als een *invitation to the dance*. Hij komt op een kantelmoment voor het extramurale raadswerk. Een moment waarop het tijd is voor een pas op de plaats en een eerste choreografie voor de toekomst.
We weten sinds kort dat er overheidsfinanciering komt voor een deel van het werk. We zullen te maken krijgen met een flinke schaalvergroting van het extramurale werk, met nieuwe financiële kaders die van alles mogelijk zullen maken, maar ook bepalen en beperken. Hoe kunnen we de mogelijkheden die zich nu openen zo goed mogelijk benutten, maar vooral ook: hoe doen we dat zo, dat we onze cliënten en onze opdracht als HGV-ers voor die cliënten en de samenleving zo goed mogelijk recht doen? Hoe blijven we zo vrij mogelijk bewegen, zodat we steeds zorgvuldig en trouw kunnen handelen?
Een dans was het altijd al, en zal het blijven. Maakt u om te beginnen kennis met mijn danspartner.

Mijn danspartner: Een eigen vrijgevestigde praktijk

Mijn danspartner in de dans van het extramurale geestelijk werk is mijn vrijgevestigde praktijk als humanistisch geestelijk begeleider, In Transit. Sinds 17 jaar loopt In Transit met me mee. Mijn praktijk heeft zich ontwikkeld tot iets levends, een partner, die soms volgt en soms leidt. Ik maak plannen, neem initiatieven, kies richting. De werkelijkheid buigt, barst of verzet zich tegen mijn plannen. Een afwisseling van leiden en volgen, van dingen in de wereld brengen, zien of ze het redden, en uitgenodigd worden mee te bewegen met dat wat zich aandient in de wereld waarin ik werk en leef.

> *2001. Ik zit boven achter mijn bureau. Naast me een lijst met adressen en telefoonnummers van de verloskundigenpraktijken in de stad. Heel wat. Ik heb ze een brief gestuurd, met folders, waarin ik me aanbied als begeleider en ritueelbegeleider, voor mensen waarbij het misgelopen is, die een kindje hebben gekregen dat niet leefde of niet bleef leven. Ach, zo een brief. Ik weet wat daarmee gebeurt. In veel gevallen recht in de oud papier bak. Het plan is om ze te bellen, stuk voor stuk, en contact te maken, om mijn aanbod kracht bij te zetten. Ik*

heb er twee gehad en ik ben leeg. Helemaal leeg. Dit kan ik niet. Ik houd ermee op. Ik voel me klein en nutteloos en ongewenst.

Zo ongeveer begon het. Voor veel starters een herkenbare situatie. Waar vind je dat eerste aanknopingspunt, de eerste opdrachten, een beginnetje? En hoe houd je het vol als dat alsmaar niet komt? Gelukkig kwam het bij mij wel. Als er iets is dat geldt voor het extramurale werk dan is het dat je een lange adem nodig hebt. De kost gaat soms heel lang voor de baat uit. Het is vaak veel onbetaald werk verrichten, omdat je het doen 'moet', om zichtbaar te zijn, voordat er een keer de voldoening komt dat het niet voor niets is, dat het ertoe doet.

Het extramurale werk is in de afgelopen decennia altijd in de eerste plaats bepaald geweest door de vraag hoe je het geld bij elkaar krijgt dat de uitvoering mogelijk maakt. Het is voor starters steeds de vraag geweest hoe de inhoudelijke gedrevenheid en de eigen beroepsethiek daarbinnen niet kwijt te raken, maar die juist te verbinden met het werk in de nieuwe context. In de eerste periode vond ik deze oneliner: *When the flower is ready, the bee comes uninvited*. Dat werd mijn lijfspreuk als het om de knellende beperking van de financiering van mijn werk ging. Als ik doe, openlijk en zichtbaar, wat in mij en mijn werk tot bloei wil komen, als ik dat belichaam, ondanks alles, dan zal het geld volgen. Dat betekent dus dat ik bereid ben te investeren. De kost gaat voor de baat uit. Ik investeer vanuit inhoudelijke passie en gedrevenheid. Ik start wat nodig is, ik voldoe aan verzoeken, ook als er geen of nauwelijks geld aan verbonden is. En de bij kwam en danste rond de korf, in de vorm van mensen die me opdrachten gaven of wilden betalen, financieringsmogelijkheden en samenwerkingsverbanden waarbinnen de financiering geregeld werd of al was. Ik leef ervan, ermee, ervoor.
In de afgelopen tijd heb ik meermaals voor de keuze gestaan om te kiezen voor zekerheid, en weer grotendeels in loondienst te gaan werken. Verstandiger, als je op leeftijd komt. Maar ik kan het niet. Ik ben te intens verbonden met In Transit.

De dansstijl: Humanisme

Als extramuraal werkend geestelijk verzorger profileer ik mijzelf ook met de H van Humanistisch. Is het in deze tijd nog wel relevant, is die term 'humanistisch' nog wel herkenbaar voor de ander, heeft het niet een te stoffig of achterhaald imago? Er is zoveel dat marketingtechnisch tegen een profilering met de H kan spreken. Maar voor mij speelt er iets principiëlers.
Werk als geestelijk verzorger is niet mogelijk zonder zelf contact te houden met wat je voedt, zodat je weet van waar uit je dit werk wilt doen en doet, zodat dat als een levende inspiratiebron belichaamd wordt in je handelen. Als geestelijk verzorger ben je geen lege huls voor je cliënten, in de begeleidingsrelatie ben je aanwezig als mens van vlees en bloed. Als cliënten je herkennen als geestelijk verzorger, anders dan een psycholoog of maatschappelijk werker, is dat meestal doordat ze je associëren met iets dat met zingeving te maken heeft. In deze tijd is dat voor veel mensen nog steeds vooral een op christelijke godsdienstigheid gerichte associatie: *'o, bent u dan van de kerk?'*. er is nog steeds nauwelijks andere taal om over zingeving te spreken. Ik probeer daar iets naast te zetten. Een van de manieren waarop ik dat doe is door de term Humanistisch te noemen, vaak in één adem met uitleg dat dat dus niet kerkelijk en niet godsdienstig is, maar wel om zingeving gaat, om de zoektocht naar zin.
Daarmee ben ik er nog niet. Ik moet als ik die term gebruik, voor mezelf en voor anderen, ook de vraag kunnen beantwoorden wat dat dan inhoudt, dat humanist zijn. Wat betekent het om humanistisch geestelijk verzorger te zijn in het extramurale veld? Waarom moeten juist humanisten daar (ook) zijn?

De eerste associatie met humanisme is vrij algemeen die van autonomie en zelfbeschikking. Voor mij is dit begrippenpaar een uitgangspunt, een bestaansvoorwaarde voor het humanisme, de start van

het zelfstandig zin zoeken dat mede dankzij vele eeuwen humanistische beweging zo eigen is aan onze tijd en wereld. Dus ja, zeker van belang, maar meer als startpunt dan als datgene dat centraal staat in wat ik nastreef. Beide begrippen herbergen het gevaar te focussen op negatieve vrijheid: op het vrij willen zijn van, het verzetten tegen inbreuk op het eigen zelfbeschikkingsrecht. Waar het mij om gaat in mijn humanisme is veel meer de vraag wat je vervolgens gaat doen met die vrijheid. Met alleen opnieuw verwijzen naar vrijheid of zelfbeschikking kom je er niet, dat leidt tot een cirkelredenering. Vrijheid, autonomie en zelfbeschikking zijn als het ware 'halfwaarden'. Er moet iets aan toegevoegd worden om daadwerkelijk tot waarde te komen. Voor die andere helft maken ze ruimte, maar ze vullen die ruimte niet in.
Humanisme gaat voor mij dus in de allereerste plaats over het zoekproces dat die verworven vrijheid met zich mee brengt. Niet om de vrijheid of de autonomie op zich. Daar sluit ik aan bij van Praag's belangrijkste bestaansreden van het Humanistisch Verbond, de zogenaamde Grote Strijd. Van Praag formuleert zijn grote strijd negatief, als een strijd tegen het nihilisme, dat op de loer ligt als mensen en masse de oude geloofssystemen verlaten. Voor mij is de Grote Strijd positief: vóór het actieve zoeken naar zin. Humanisten zijn zelfstandige zinzoekers.
Dat zoekproces, dat is als Humanistisch Geestelijk Verzorger mijn werkterrein bij uitstek. In het vinden van antwoorden, van nieuwe vragen en van richtingaanwijzers op de weg kunnen duizend bloemen bloeien. Alle levensbeschouwelijke inspiratiebronnen staan tot onze beschikking, omdat ze door mensen gemaakt zijn, verwoord of verbeeld of verklankt, in die zoektocht.
Fons Elders zei eens: *een humanist kenmerkt zich door de principiële bereidheid tot dialoog*. Daarin volg ik hem. Dat wil ook zeggen: alles van een ander serieus nemen, niet direct verwerpen of veroordelen of labelen of plaatsen, maar nieuwsgierig bevragen en onderzoeken op wat daarin van waarde is, aanvullend op wat ik al kende. Ik voeg daar aan toe: de principiële bereidheid om een eerdere eigen waarheid te betwijfelen en te laten vallen. De wereld waarin wij zoeken naar zin, met die onnoemelijke veelheid aan betekenissen in al die vele verschijningsvormen, die bewegen, combinaties vormen en weer vervloeien, die draagt mij. Ik ervaar mezelf als deel daarvan, maar ik ervaar die wereld zeker ook als iets dat zich onafhankelijk van mij beweegt. In mijn beste momenten is het een dans, in mijn slechtste momenten een chaos waarin ik verdrink. Aan die beweging ervaar ik schoonheid en ontleen ik zin. Altijd groter dan ik. Altijd in relatie. Ik hoop dat ik die wereld van dat zoekproces en alle prachtige mogelijkheden die dat biedt representeer als HGV-er. Uiteindelijk is humanisme dat voor mij: invitation to the dance. Die dans regisseer ik niet, of maar ten dele. Het is een dans zonder choreografie, een dansimprovisatie, die soms een tango lijkt, soms een eenvoudige foxtrot, soms acrobatische breakdance en soms, vaak wat mij betreft, ballet.

De samenleving als dansvloer voor Humanistisch Geestelijke Verzorging

Bij die zoektocht start het werk als HGV-er. Maar voor wie is dat eigenlijk bij uitstek van belang? Laat me om te beginnen eens een groot antwoord geven: Bij mensen die in die grote wereld leven, werken, zich verbinden en weer afscheiden, zoeken, vinden en weer kwijtraken wat ze gevonden hebben. Eigenlijk gaat het om ons allemaal. Allemaal hebben we behoefte aan betekenis, zin, diepgang, visie, bij kunnen dragen, schoonheid, perspectief en troost. Wij als HGV-ers moeten daar zijn waar mensen die zingevingsvragen tegenkomen, waar ze ermee stoeien, spelen, worstelen, vormgeven. Gerelateerd aan werk, aan keuzes, aan relaties, privé of in gemeenschappen, aan actuele maatschappelijke thema's als bijvoorbeeld de verhoging van de pensioenleeftijd, woningnood, vluchtelingencrisis, slavernijverleden of klimaatverandering.
Dat is niet beperkt tot de situatie binnen de muren van instellingen, misschien wel juist niet. We hebben ons als HGV-ers te lang op laten sluiten in die situaties waar ons werk betaald werd. Ironisch genoeg waren dat vooral die situaties waar mensen tijdelijk of langdurig buiten de samenleving verbleven. Het idee was dat in de samenleving de mogelijkheden om levensbeschouwelijk actief te zijn vanzelfsprekend aanwezig waren. Daar was geen geestelijke verzorging meer nodig. Het

afnemende belang van de kerken, waar wij als Humanisten aan bijgedragen hebben en dat we vaak toejuichen, heeft gemaakt dat de situatie nu andersom is: mensen die ergens opgenomen zijn, hebben vrijwel als enigen het privilege gebruik te kunnen maken van geestelijke verzorging. Juist buiten de muren zijn de mogelijkheden tot ondersteuning in het proces van zin zoeken heel beperkt geworden, en zeker voor diegenen die niet kerkelijk geïnspireerd worden zijn ze gebonden aan de markt. Er moet voor betaald worden.
Daar, in die markteconomie, waar tijd gemeten wordt in geld start onze opdracht als extramurale geestelijk verzorgers. Ook de tijd van humanistisch geestelijk verzorgers is daar direct gerelateerd aan hun inkomen. En toch moeten HGV-ers daar zijn, daar, waar elke minuut, elke cent die je als HGV-er uitgeeft verantwoord moet worden aan degene die die cent doneert, of dat nou de overheid, een subsidiegever, een opdrachtgever of de cliënt zelf is.
Daar moeten we zijn. Juist wij. De humanistisch geestelijk verzorgers hebben een opdracht als het gaat om extramurale geestelijke zorg.
Ikzelf ervaar dit al jaren als een appèl, waar ik niet onderuit kan. Dat appel vormt een van de belangrijkste factoren in mijn zoektocht naar het vormgeven van een haalbare en geïnspireerde extramurale praktijk.

Dansles: inzichten onderweg

In de 14 jaar dat ik extramuraal werkte als HGV-er heb ik langzaam geleerd hoe een haalbare én geïnspireerde extramurale praktijk eruit kan zien. Ik experimenteerde zelf met een veelheid aan thema's, werkvormen en financieringsbronnen en observeerde hoe ze uitwerkten. Langzaam aan begon ik succesfactoren te ontwaren: wat werkt, en wat niet? Wat is zonder enige twijfel zinvol werk, en wat blijft marginaal en twijfelachtig? En vooral: hoe hangt het samen?

Een tijdlang werkte ik als geestelijk verzorger in een kleine organisatie voor extramurale GV voor mensen met ziekte G, een chronische en stigmatiserende ziekte, in het verleden vaak en nu nog steeds wel oorzaak van vroeg overlijden. Deze organisatie staat voor mij nog steeds model voor hoe het wél kan, min of meer onafhankelijk en op eigen kompas functionerend, ook in een situatie waarin financiering niet geregeld en niet vanzelfsprekend is.

Casus: een haalbare en geïnspireerde extramurale praktijk

> *Een piepkleine organisatie, een stichting met 2 medewerkers met samen grosso modo één fulltime baan. Al zo een 18 jaar wordt er continu professioneel en betaald gewerkt aan extramurale GV. De trekker van de organisatie is een bijzonder gedreven professional, die geïnspireerd en onvermoeibaar doorwerkt, ongeacht tegenslagen of beperkingen. Financiering komt geheel uit particuliere fondsen, er is geen overheidsfinanciering.*
>
> *Mijn eerste maanden daar vormen een ontsnapping uit het benauwde kader van denken over extramurale GV als praktijk van individuele begeleidingscontacten, afhankelijk van (ontbrekende) overheidsfinanciering of beperkt tot cliënten met een flink gevulde beurs. In de jaren daarna krijg ik er de kans op een aantal terreinen aanvullende ervaring op te doen met extramurale werkvormen en wat daarvoor organisatorisch nodig is.*
>
> *De organisatie werkt voor een scherp afgebakende doelgroep: mensen met ziekte G, hun naasten en nabestaanden. Daar rond om heen een netwerk van samenwerkingscontacten en financiers.*

Inhoudelijk werkt de organisatie met een aantal verschillende werkvormen:
0e lijns werk:

- *Presentie op evenementen voor de eigen doelgroep, zoals een wekelijkse lunch, jaarlijkse congressen en events, en incidentele gelegenheden.*

1e lijns werk:

- *Individuele begeleiding, deels telefonisch, deels face to face voor mensen die binnen komen lopen op kantoor, en deels digitaal (mail, whatsapp, messenger)*
- *Veel verschillende vormen van groepswerk:*
    - *lange weekends voor specifieke subdoelgroepen, meer gericht op empowerment door lotgenotencontact of meer gericht op bezinning en inspiratie*
    - *grotere evenementen voor diverse subgroepen uit de grotere doelgroep*
    - *In een speciaal daarvoor ontworpen beveiligde en geanonimiseerde chatbox ontwikkelden we online groepswerk.*
- *Herdenkingen en rituelen, mn de landelijke herdenking voor overledenen aan ziekte G.*

2e lijns werk:

- *Lezingen, trainingen en workshops voor professionals, consultatie bij op te zetten projecten voor mensen met G*

3e lijns werk:

- *Publicaties en artikelen rondom G en zingevingsvragen.*

De organisatie is ook kwetsbaar.

- *Financieel en personeel wordt herhaaldelijk risico gelopen. Schaalvergroting is bijna niet haalbaar, pieken in het werk kunnen nauwelijks binnen de bestaande bezetting opgevangen worden. Een tijdje minder functioneren door ziekte of anderszins brengt onmiddellijk de continuïteit in gevaar. Dan krijgt het uitvoerende werk voorrang en dreigt de fondsenwerving te blijven liggen.*
- *Vooral de minder projectmatig te formuleren activiteiten, die structureel uitgevoerd worden, blijken op termijn lastiger te financieren. Er is een schreeuwende behoefte aan ongeoormerkt budget, met name voor presentie, individuele begeleiding en activiteiten die al langer bestaan, zoals de jaarlijkse herdenking en de retraite weekenden.*

Geleerde lessen

Wat deze casus illustreert, is dat afbakening een van de succesfactoren is in het opbouwen van een extramurale praktijk. De clou is dat extramuraal de afbakening van de ruimte, de muren, ontbreken. Als geestelijk verzorging moet je die ruimte zelf scheppen. Dat doe je door te focussen op een of een beperkt aantal thema's en doelgroepen, met de daarbij passende samenwerkingsverbanden. Daarbinnen werk je aan de meergelaagdheid in je handelen. Ik begon over mijn werk te denken in de samenhang van die lijnen: van 0e lijns werk tot en met 3e lijns werk. Ik begon te zien hoe ze onderling samenhangen, en hoe ze extramuraal samenwerken in het vinden van nieuwe vormen van ondernemerschap.

Na mijn vertrek bij deze organisatie werd ik fulltime zelfstandig. Ik richtte mijn werk nog verder zo in dat ik een combinatie had van 0-e, 1e-, 2e- en 3e-liins werk. Ik had echter ook de risico's gezien van zo een kleine praktijk. Om die tegen te gaan, ben ik aan het werk gegaan om een laatste succesfactor toe te voegen: een groter samenwerkingsverband van geestelijk

verzorgers. Daarmee wilde ik niet alleen de grootste kwetsbaarheden en risico's tegengaan, maar ook de diversiteit van ideeën en competenties die ons ter beschikking staan zo groot mogelijk te maken.
De laatste jaren heb ik me geconcentreerd op het uitbouwen van deze samenwerkingsverbanden.

- *Ik zocht en vond thematische interlevensbeschouwelijke samenwerking in de Noord-Hollandse Centra voor Levensvragen, gericht op alle vragen rondom sterven en rouw, gekoppeld aan de Netwerken Palliatieve Zorg in de regio.*
- *Daarnaast richtte ik samen met andere humanistici Stichting Huis van de Mens op, om gezamenlijk herkenbaar op te kunnen treden in de Amsterdamse context, en om een rechtspersoon te hebben waarmee we particuliere fondsen konden werven. Het eerste project van de Stichting, het ontwikkelen van een landelijke herdenkingspraktijk voor nabestaanden van suïcide, is inmiddels in uitvoering. Daar rond omheen zijn talloze contacten gelegd met andere organisaties die rondom suïcide en herdenken actief zijn.*
  Binnen Huis van de Mens is ruimte voor het ontwikkelen van nieuwe initiatieven en nieuwe thema's.

Invitation to The Dance: Extramurale HGV, agenda voor de toekomst

We betreden met de complete GV-gemeenschap een nieuw tijdperk: overheidsfinanciering voor extramurale GV. Er zullen nieuwe openingen ontstaan, maar tegelijkertijd kunnen de nieuwe kaders ons ook opnieuw bepalen en beperken. Ik wil graag de oproep doen om over de grenzen van de nieuwe mogelijkheden heen te blijven kijken. Waar en voor wie willen we er zijn? Wat is onze missie? Op dit moment nodigt de overheid ons uit op haar kosten werk te maken van individuele begeleiding van ouderen bij sterven, eenzaamheid en de wat vage term 'levensbegeleiding', tevoorschijn gekomen uit het debat over voltooid leven. Een beperkt pakket, zeker vergeleken met het bonte geheel aan activiteiten die in de afgelopen 20 jaar door (humanistisch) geestelijk verzorgers aangeboden zijn. Presentie, een rijke keur aan groepswerk, deels thematisch, deels rondom spirituele praktijken, allerlei dingen voor iedereen die niet onder de titel 'ouderen' valt, bezinning, rituelen. Gelukkig financiert de overheid ook de opbouw van ons netwerk, de ontwikkeling van onze samenwerking met diverse zorgverleners en verwijzers, onze activiteiten t.b.v. voorlichting en deskundigheidsbevordering en stimuleert zij ons om voor verdere financiering in gesprek te gaan met gemeentelijke overheden.
We krijgen als het ware een groeimodel aangereikt. Het is aan ons om daar werk van te maken. Werk dat het ons mogelijk gaat maken in de haarvaten van de samenleving, dáár waar mensen tegen thema's oplopen die zingeving op scherp stellen, aanwezig te zijn en bij te dragen.

Ik stel daarvoor op basis van bovenstaande graag de volgende kaders voor:

- Laten we ons organiseren rondom specifieke doelgroepen en thema's.
- Laten we ons daarbij laten leiden niet alleen door datgene wat nu betaald gaat worden, maar ook datgene dat volgens onze eigen analyses en waarnemingen prioriteit verdient.
- Laten we samenhangende pakketten vormen van werkzaamheden in de 0^e, 1^e, 2^e en 3^e lijn. Presentie, direct begeleidingswerk, ondersteuning van andere professionals rondom zingeving, en aan het grote geheel bijdragen door onze stem te laten klinken in het maatschappelijk debat op de thema's die we in ons werk tegenkomen.
- Laten we samenwerken. Zowel met elkaar, als over de levensbeschouwelijke grenzen heen met andere geestelijk verzorgers. Maar ook rondom de thema's die van belang zijn voor de samenleving en in ons werk, met iedereen die daaraan bij wil of kan dragen.
- Laten we vooral ook investeren in groepswerk. Mensen hebben elkaar nodig om tot zinvol leven te komen, om hun besef van wat er aan zin en betekenis mogelijk is te vergroten en

vloeibaar te maken, zodat ze uit de rijkdom kunnen plukken. Onze cliënten hebben niet alleen ons nodig, maar ook elkaar. Mensen hebben in deze tijd als in geen andere tijd behoefte aan ondersteuning bij het vormen van betekenisvolle gemeenschappen. De ander telt.

- Laten we goed voor onszelf zorgen. Laten we onze inspiratiebronnen niet verduisteren, omdat ze niet dezelfde zijn als die die onze cliënten wellicht hebben. We hebben ze nodig, voor onze eigen voeding, maar ook voor onze geloofwaardigheid als gesprekspartner. Hoe meer we ze delen, hoe meer ze zichzelf vermenigvuldigen., hoe meer we er ter beschikking hebben ter ondersteuning van onze cliënten.
- Laten we ook goed voor onszelf zorgen in het afbakenen van privé en werk. Juist extramuraal hebben die de neiging te versmelten, we werken immers in onze eigen woonomgeving, onze eigen buurt.
- Laten we kritisch blijven kijken naar of en hoe onze intramurale werkvormen geschikt zijn voor de extramurale praktijk. Laten we ze bijstellen, aanscherpen en aanvullen. Laten we daarover met elkaar in gesprek blijven.
- Laten we nooit vergeten dat het om het grotere goed gaat. Laten we dat altijd ook present stellen als we met elkaar samenwerken, als collega's of als concullega's. Juist ook als het gaat om wie wat mag doen, wie welke toegang tot de nieuwe fondsen krijgt, welk aandeel in een gezamenlijk ontwikkeld project.
- Laten we gezamenlijk fijngevoeligheid ontwikkelen in het balanceren tussen beroepsethiek en zakelijkheid. Laten we daarover blijven communiceren en er dingen over op papier zetten, om breder te delen.

E en ik hebben overleg. Na ruim 2 jaar voorbereiden is de eerste financiering binnen voor ons herdenkingsproject. Een landelijke herdenkingspraktijk voor nabestaanden van suïcide, dat is het idee. Niet één keer, maar iets dat blijft. Nu hebben we een startbudget voor de 1e uitvoering. De uren die we tot nu toe gemaakt hebben overschrijden dat budget nu al gemakkelijk met een factor 2. Het gaan er nog veel meer worden. We kunnen nog even doorgaan met fondsenwerven, maar dat garandeert geen extra opbrengst. 'We moeten het nu beslissen', zeg ik. 'Of we ervoor gaan of niet. Je weet wat het gaat kosten, de komende tijd….' zeg ik tegen haar. We kijken elkaar aan. 'Kan me niet schelen', zegt ze. 'Dan hebben we een deal?', vraag ik haar. 'Wat er ook gebeurt, we zorgen dat die herdenking er komt?'. 'Ja', zegt ze. En zo gebeurde het.

Let's dance!